

НАРОУЛЯ, хто не ведае ў Дуброве вялікай сям'і Залязоўскіх. Гэта яна ў цяжкія пасляваенныя гады адмовілася ад дзяржаўнай матэрыяльнай дапамогі.

— Няхай гэтыя грошы ідуць на адраджэнне разбураных фабрык і заводаў, школ і бальніц, — сказала маці Фэнла Іванаўна Залязоўская, калі ёй прынеслі грошы з раённага аддзела сацыяльнага забеспячэння.

Даўно мінулі цяжкія гады. Падрасталі дзеці Фэнлы Іванаўны, знайшлі сваё прызначэнне ў жыцці. У родным саўгасе «Дзёрнавічы» працуе звеннявой па кукурузе дачка Марыя. Сын Мікалай загадвае жылвагадоўчай фермай, Паліна — даглядаеца на трусагадоўчай ферме, Антон і Вольга працуюць у паліводстве. Самы малодшы сын — Анатоль вучыцца ў школе. Хоць і ў гадах ужо Фэнла Іванаўна, аднак таксама без справы не сядзіць.

Сям'я Залязоўскіх з дапамогай дзяржавы пабудавала прасторны новы дом, набыла добрую мэблю, жыве ў дастатку.

Сяброўцы ў Францыю Прачытай гэты ліст, Станіслава Дзюба!

Яніна Тарнаповіч.

ТЫ ПАМ'ЯТАЕШ, СТАСЯ, як, сабраўшыся разам, мы вельмі часта гаварылі аб нашай Радзіме — вялікай Савецкай краіне. Нас шчыра радавалі ўсе яе поспехі: і тое, што яна пераможна завяршыла Айчынную вайну, і тое, што яна паспяхова пачала залечваць раны, нанесеныя гэтай страшэннай вайной, і многае іншае.

У 1947 годзе наша сям'я разам з вялікай групай эмігрантаў ад'язджала дамоў. Вы тады праводзілі нас, якія назаўсёды пакідалі чужую зямлю.

З таго часу прайшло 15 гадоў. Сёння ўспаміны нахлынулі на мяне з вялікай сілай, і мне, як і раней, захацелася падзяліцца з табой.

Я памятаю мора кветак і музыку. Гэта родныя людзі прыйшлі сустракаць нас. Беларускія сем'і засталіся ў нашай рэспубліцы, украінцы паехалі дамоў.

Мы пасяліліся ў Ашмянах. Спачатку было цяжка. Ты не можаш нават уявіць, у што ператварылі гітлераўцы нашу зямлю. Яны знішчылі ўсе: школы, бальніцы, дамы. Яны адабралі ў народа жыллё, хлеб, родных. Але фашысты не змаглі адабраць у нашага народа самае галоўнае — волю. Мы бачылі, як людзі, не маючы нармальнага жылля, харчоў, адзення, узнімалі з руін і попелу гарады і вёскі, аднаўлялі разбураную гаспадарку. Мы ўбачылі людзей, якія здольны рабіць цуды, праяўляць гераізм усюды — і на фронце, і ў мірнай працы. Нельга перадаць, як дорага абыйшлася нашаму народу вайна. Вось чаму сёння наша краіна, савецкія людзі ўпарта адстойваюць мір на зямлі.

Маленькай дзяўчынкай прыехала я на чужыну і пражыла там, у Францыі, 18 гадоў. Што змянілася за гэты час у Эльзасе, дзе мы жылі? Нічога. Там не вялося ніякага будаўніцтва, не добраўпарадкаваліся вуліцы, мала мянялася жыццё. Як цяжка было нашым бацькам працаваць, зарабляць на ўтрыманне сям'і! 18 гадоў спускаўся мой бацька ў шахту і кожны раз з адной і той жа думкай: ці вернецца назад?

Цяжкія ўмовы працы ў шахце падарвалі яго здароўе. Ён і зараз хворы. Дзякуй Савецкай дзяржаве — бацьку далі пенсію і ён спакойна жыве хоць на старасці год. Ты, напэўна, ведаеш, што Ашмяны — гэта вельмі стары горад. Раней тут былі брудныя, панурыя вуліцы, трухлявыя хаціны. Працаваў толькі адзін маленькі дражджавы завод і некалькі саматужных майстэрняў. Цяпер дражджавы завод рэканструяваны, ён вырабляе прадпрыемства, аснашчанае навейшай тэхнікай. Адкрыліся і працуюць новыя заводы: кансервавы, два цагельныя, тры лесапільныя, прамкамбінат са швейным і абутковым цэхамі. У нашым горадзе ёсць кінатэатр, клуб, рэстаран, каля 20 магазінаў. У нас ёсць свой эстрадны аркестр, народны тэатр, які вядомы ва ўсёй Беларусі. У хуткім часе ўвойдуць у строй ільнзавод, шырокаякранны кінатэатр, некалькі жылых дамоў, дзіцячыя сады і яслі.

Колькі клопатаў праяўляецца ў нашай краіне аб дзецях, моладзі: васьць у Ашмянах, напрыклад, для іх — некалькі сярэдніх школ, тэхнікум сельскай гаспадаркі, вучылішча механізацыі сельскай гаспадаркі, стадыён, спартыўная і музычная школы, станцыя юных натуралістаў, дзіцячы дом, дзе я працую інструктарам ужо 11 гадоў. Аб ім хачу раскажаць табе больш падрабозна. Адкрыўся дзіцячы дом адразу пасля вайны. Трэба было акружыць клопатамі і цеплынёй дзяцей, якія страцілі сваіх бацькоў.

Месца, дзе размясціліся карпусы дзіцячага дома, бадай, самае ўтульнае ў Ашмянах. У пяці будынках знаходзяцца дзіцячыя спальні, сталовая, пакоі для падрыхтоўкі да заняткаў, гурткавай работы, клуб, бібліятэка. Выхаванцы праяўляюць аб дзецях вялікі клопаты.

Мне і ў Францыі даводзілася бачыць дзіцячыя дамы. Але яны не ідуць ні ў якое параўнанне з нашымі. Памятаю выхаванцаў аднаго дзіцячага дома ў Эльзасе. Гэта былі забітыя і няшчасныя хлопчыкі і дзяўчынкі, вартыя жалю.

Нашы ж выхаванцы растуць усебакова развітымі, адукаванымі, разумнымі і культурнымі. Раніцай дзеці ідуць у школу на заняткі. Вучацца яны ў школе-адзінаццацігоддзя, пасля заканчэння якой атрымліваюць прафесіі: хлопчыкі — шафёраў, дзяўчынкі — швей. Пасля заняткаў адпачываюць, займаюцца ў гуртках, дзе вучацца шыць, вышываць, вязаць, робяць касцюмы для выступленняў. Для іх вялікая бібліятэка, клуб, каток, тэатр лялек і многае іншае. А як спяваюць і танцуюць нашы дзеці! Якія яны жыццярадасныя, вясёлыя! Як сапраўдныя артысты, выязджаюць яны з канцэртамі ў суседнія гарады, калгасы і саўгасы і ўсюды выступаюць з вялікім поспехам. Так, гэта шчаслівыя хлопчыкі і дзяўчынкі. Недарма ж усюды і заўсёды гавораць, што ў Савецкім Саюзе, як ні ў адной іншай краіне, дзеці акружаны асаблівымі клопатамі.

У сакавіку месяцы ў нашай краіне будзе праходзіць выбары ў Вярхоўны Савет СССР. Дзень рэ-

бараў савецкія людзі адзначаюць, як вялікае свята. Дэпутатам Вярхоўнага Савета ў нашай краіне можа быць выбраны любы чалавек, няхай гэта рабочы або настаўнік, урач або шафёр, інжынер або калгаснік. Мы ўсёй сям'ёй будзем галасаваць за лепшых сыноў і дачок нашай Радзімы. Памятаю, як перажывалі мы, асабліва мае браты, калі жылі ў Францыі. Там жа мы, як эмігранты, не мелі права ўдзельнічаць у выбарах. Ды і наогул не карысталіся там ніякімі правамі, хаця працавалі нароўні і нават больш за іншых рабочых-французаў.

Шчырае прывітанне ад усіх маіх братаў і сясцёр. Яны ўсе добра ўладкаваліся, абзавяліся сем'ямі. Іван і Станіслаў працуюць электрыкамі, Аляксандр — тэхнікам-механікам, Ядвіга жыве ў Вільнюсе, яна швачка, Марыя нідзе

не працуе, у яе двое маленькіх дзяцей. Маёй малодшай сястры Ірыне пашчаслівілася больш за ўсіх. Яна вярнулася на Радзіму васьмігадовай дзяўчынкай. Змагла атрымаць адукацыю: закончыла дзесцігодку, тэхнікум сельскай гаспадаркі, яе прынялі ў рады Ленінскага камсамола. Ірына на справе пераканалася, як многа правоў прадастаўлена савецкай моладзі, і вельмі задаволеная, што ёй выпала шчасце жыць у Савецкім Саюзе.

Я папрасіла рэдакцыю газеты «Голас Радзімы» надрукаваць гэты пісьмо ў газеце і змясціць некалькі фатаграфій з Ашмян для таго, каб не толькі ты, але і іншыя нашы землякі бачылі, як змянілася наша жыццё, нашы гарады, нашы людзі.

З павагай да цябе
Яніна ТАРНАПОВІЧ.

ЯК ГОРАД!

Лукавец. Гэта вёска — цэнтр саўгаса з шырокімі роўнымі вуліцамі. У цэнтры яго ўзвышаецца будынак сельскага Дома культуры са стацыянарнай кінаўстаноўкай. Замест хатак з маленькімі акенцамі, якія былі ў Лукаўцы раней, цяпер тут пабудаваны новыя тыпавыя дамы з вялікімі і светлымі вокнамі, з дахамі, пакрытымі шыферам. З кожным днём сюды ўсё больш і больш ссяліюцца хутаране.

Толькі за 1961 год справілі наваселле 63 сям'і былых хутаран. — гаворыць галоўны інжынер па саўгаснаму будаўніцтву Канстанцін Адамавіч Доўнар.

Вёска адбудоваецца занова з усімі зручнасцямі для чалавека. Толькі за мінулыя тры гады тут пабудаваны бальніца з радзільным аддзяленнем, амбулаторыя, сталявая, дзіцячыя яслі, камбінат бытавога абслугоўвання, лазня і магазіны — прадуктоваыя, прамтаварныя, гаспадарчыя.

Тут працуе школа рабочай моладзі, амаль кожны рабочы мае сярэднюю адукацыю. А Уладзімір Папковіч, Мікалай Бохан, Міхаіл Гарбачэвіч і іншыя атрымалі ўжо вышэйшую адукацыю. Летась лепшых даярак саўгаса — Галіну Раткевіч, Галіну Дзік, Рэню Новік разам з іншымі лепшымі рабочымі саўгаса накіраваў на вучобу ў Віцебскі ветэрынарны інстытут. Яны вернуцца ў саўгас спецыялістамі.

Да новага навучальнага года будзе закончана будаўніцтва тыпавой духавярховай цаглянай школы ў аддзяленні Хаценчыцы. Уступіць у эксплуатацыю першая серыя чатырохкватэрных жылых дамоў.

П. БАРАНОУСКІ,
Вілейскі раён.

Дом на плошчы Леніна

На плошчы імя Ул. І. Леніна ў Магілёве стаіць вялікі прыгожы будынак. Тут размешчаны машынабудаўнічы інстытут. Ён адкрыўся ў 1961 годзе. На першым курсе механічнага і машынабудаўнічага факультэтаў дзённага аддзялення і агульнатэхнічнага факультэта вячэрняга аддзялення навучаецца каля пяцісот чалавек. Яны прыйшлі сюды з фабрык, заводаў, будоўляў, многія з іх накіраваны на вучобу прадпрыемствамі.

Сярод студэнтаў былы машыніст аўтакрана на будаўніцтве Салігорскага калінага камбіната Н. Пералечка, тэхнік-канструктар Магілёўскага завода «Стромашына»

І. Цімашэнка, выдатнік вучобы Аршанскай сярэдняй школы А. Бендаў і многія іншыя.

На агульнатэхнічным факультэце без адрыву ад вытворчасці навучаюцца рабочыя і інжынерна-тэхнічныя работнікі многіх прадпрыемстваў Магілёва, ударнікі і члены брыгад камуністычнай працы. Гэта токар-расточнік завода «Электрарухавік», ударнік камуністычнай працы

Інстытут мае вялікую будучыню. У бліжэйшыя гады на дзённых аддзяленнях тут будзе навучацца каля пяці тысяч студэнтаў.

Арганізуюцца спецыяльныя курсы па падрыхтоўцы жадаючых паступіць у інстытут. Будуюць пабудаваны тры студэнцкія інтэрнаты, жылыя дамы для выкладчыкаў, вучэбны і вытворча-лабараторны карпусы. Ужо ў наступным годзе пачнецца рэканструкцыя існуючага вучэбнага корпусу і будаўніцтва інтэрната на 800 месца.

А. БАРЫСАУ,
рэктар Магілёўскага машынабудаўнічага інстытута.

Новы універмаг у Ашмянах.

Выхаванцы Ашмянскага дзіцячага дома выконваюць «Танец ураджаю».

Больш пяці тысяч выпускнікоў Ашмянскага сельскага прафесійна-тэхнічнага вучылішча працуюць зараз на палях нашай Радзімы. У гэтым годзе да пачатку уборачных работ будзе выпушчана 500 спецыялістаў. На здымку: навучэнец Ю. Ярошка (злева) і майстар Г. Сівакоў на прантэжных занятках па вадзіённю камбайна.

ГАЛОЎНАЯ КАШТОЎНАСЦЬ — ЧАЛАВЕК

Да нас, на Беларусі, прыязджае многа турыстаў з капіталістычных краін. Калі ім гавораць, што ў нашай краіне ўсё насельніцтва забяспечана бясплатнай медыцынскай дапамогай, адны выказваюць шчырае захапленне, другія недаверліва ўсміхаюцца: маўляў, гаварыць аб усім можна.

Сім-тым, хто жыве ў капіталістычным грамадстве, дзе паюць грошы і прага да найбольш зразумець гуманістычныя прынцыпы савецкай сістэмы аховы здароўя.

Чалавек у нас — галоўная каштоўнасць. Таму здароўе яго не аддадзена на водкуп прыватным урачам або ўстановам, а з'яўляецца прадметам пільнай і неаслабнай увагі ўрада.

З першых дзён жыцця, а дакладней, яшчэ да нараджэння савецкага грамадзяніна аб яго здароўі ўжо клапаціцца ўрачы, акушэркі і медсёстры. Грамадзянам савецкай краіны не вядомы страх застацца ў выпадку хваробы без урачэбнай дапамогі, ім няма патрэбы ўрэзваць свой сямейны бюджэт і адкладваць грошы на чорны дзень, бо яны добра ведаюць: што б з імі ні здарылася, на дапамогу заўсёды прыдуць людзі ў белых халатах, цікавіць якіх будзе толькі адна каштоўнасць — здароўе захварэўшага.

У Савецкім Саюзе ахова здароўя працоўных упершыню ў гісторыі чалавецтва стала абавязкам дзяржавы, адной з найважнейшых функцый грамадска-дзяржаўнай дзейнасці. За гады Савецкай улады ў рэспубліцы пабудавана шырока разгаліваная сістэма медыцынскіх устаноў. Каб аб ёй раскажаць нават з большага, патрабавалася б напісаць змястоўную кніжку. Таму ў якасці ілюстрацыянага прыкладу возьмем наш Высокаўскі раён Брэсцкай вобласці, у якім, як у кроплі вады, адлюстроўваецца агульны малявак сістэмы аховы здароўя Беларусі. Значым, што раён невялікі і нічым асаблівым не вызначаецца ад іншых раёнаў рэспублікі — на яго тэрыторыі пражывае ўсяго 29 тысяч чалавек. Аднак у раёне існуе даволі густая сетка медыцынскіх устаноў: раённая бальніца з хірургічным, тэрапеўтычным, інфекцыйным, дзіцячым і радзільным аддзяленнямі, дзіцячая і жаночая кансультацыя, паліклініка, зубавратэзная майстэрня, два рентгенаўскія кабінеты, клінічная і бактэрыялагічная лабараторыя. Акрамя гэтага, у раёне ёсць яшчэ дзве высокакваліфікаваныя, 13 фельчарска-акушэрскіх пунктаў, тры аптэкі і шэсць калгасных радзільных дамоў. Да ўсяго гэтага трэба дадаць раённую станцыю хуткай дапамогі, работнікі якой вызджаюць на выклік ва ўсе вёскі раёна ў любы час сутак.

У пералічаных медыцынскіх установах раёна працуе 123 медыцынскія работнікі: урачы,

фельчары, акушэркі і медыцынскія сёстры.

Калектыў медыцынскіх работнікаў нашага раёна, акрамя лячэбнай работы, вялікую ўвагу ўдзяляе прафілактыцы. Калі ў першыя пасляваенныя гады стаяла мэта спачатку зменшыць, а затым звесці да нуля смяротнасць дзяцей ад дыфтэрыту і поліяміэліту, то зараз паўстала ганаровая задача наогул ліквідаваць гэтыя захворванні. Дзеля гэтага ўсім дзецям зроблены прафілактычныя прышчэпкі, што ўжо дало добры плён. У 1960 годзе быў толькі адзін выпадак захворвання поліяміэлітам і два — дыфтэрытам.

А што было раней? Толькі за адзін 1913 год у мястэчку Высокае, дзе ў той час налічвалася насельніцтва значна менш, чым цяпер, адпаведна метрычнай кнізе Высокаўскай царквы, якую веў святшчэннік Скалабановіч, памерла ад тыфусу 6 чалавек, ад туберкулёзу — 12 чалавек і ад дыфтэрыту — 8 дзяцей.

Некалькі вышэй гаварылася: «...у раёне існуе даволі густая сетка медыцынскіх устаноў». Слова «даволі» ўжыта не памылкова, а таму, што ў сучасны перыяд Савецкі ўрад і наша партыя лічаць яе недастатковай. У Праграме Камуністычнай партыі Савецкага Саюза ёсць такі пункт: «Поўнасцю будзе задаволены патрэбнасць гарадскога і сельскага насельніцтва ва ўсіх відах высокакваліфікаванага медыцынскага абслугоўвання».

Возьмем, у якасці прыкладу зноў жа наш Высокаўскі раён. У 1958 годзе ў раёне было 80 бальнічных ложкаў. Зараз іх колькасць павялічылася больш чым у два разы. 1-га лістапада мінулага года адбылося адкрыццё новай на 35 месцаў бальніцы ў вёсцы Вярховічы. Мураваны будынак са светлымі і ўтульнымі палатамі, электрычным асвятленнем і вадаправодам узведзены дзвума суседнімі калгасамі імя Дзяржынскага і «Расія». А неўзабаве ў гэтай жа вёсцы будзе адкрыты супрацьтуберкулёзны санаторый на 100 месцаў, будынік якога размяшчаны ў маляўнічым сасновым бары. Да канца сямігодкі ложкавая сетка раёна ўзрасце да 310 бальнічных месцаў.

І гэта там, дзе раней, пры панскай Польшчы, на ўвесь раён быў усяго адзін дзі ў той прыватны ўрач.

У нашай краіне, дзякуючы штотдзённым клопам Савецкага ўрада аб паляпшэнні ўмоў працы і быту, аб задавальненні матэрыяльных і культурных патрэб народа, аб яго здароўі, ёсць усе магчымасці павялічыць працягласць жыцця чалавека.

Вадзім ЛАПКО,
галоўны ўрач Высокаўскага раёна.

Піянеры дома № 12 па Першамайскім раёне Мінска.

У САЛІГОРСКУ

Кніга аб нашым раёне

З вялікім задавальненнем прачытаў усе прысланыя вамі кнігі, чытаў іх таксама і многія нашы суайчыннікі.

Напрыклад, кніга «Успаміны аб Леніне» Н. К. Крупскай амаль год пераходзіць з рук у рукі і толькі нядаўна мне прынёс яе суайчыннік, якога я раней нават не ведаў. Гэта кніга нас падружыла.

Раман К. Сіманова «Жывыя і мёртвыя» таксама ўжо паўгода не вяртаецца на паліцу.

Гэта мяне радуе: цягнуцца нашы землякі да сапраўднай літаратуры і, галоўнае, да праўды.

І. МАГАЛЬЦАУ,
Англія.

ЯШЧЭ РАЗ АБ ГУТЫРЧЫКУ

Паважаная рэдакцыя газеты «Голас Радзімы!» Быў бы вам вельмі ўдзячны, каб вы змясцілі на старонках газеты наступны мой артыкул — працяг артыкула «Яму ўжо ніхто не верыць», надрукаванага ў № 87 (572) вашай газеты.

Папаў я пад гутырчыкаву каманду ў 1944 годзе, у красавіку, як нас амаль роту адкамандзіравалі ў Баранавічы з Вілейкі. На трэці дзень мяне разам з іншымі прызначылі ў гутырчыкаў звяз, а праз некалькі дзён направилі ў Стаўбцы. З першых дзён майго побыту ў Стаўбцах мне давалася добра пазнаць Гутырчыка. Ён адразу пачаў наводзіць свае парадкі і пагражаць, што калі хто не будзе слухаць яго загаду, таго ён сам расстраляе на месцы. Ён падабраў сабе такіх групавых камандзіраў, якія безагаворачна выконвалі ўсё, чаго вымагаў Гутырчык.

Паехалі мы раз на партызанку, як гаварыў Гутырчык. Цэлую ноч прасядзелі, але нікога не злавлілі. Тады Гутырчык даў загад наступаць на хутар. Але там нікога, акрамя гаспадар, ра і яго сям'і, не было. Гутырчык забіў гаспадара, які не гаварыў, дзе былі партызаны, а сваім камандзірам даў загад арыштаваць усіх, хто толькі быў на хутары.

Пад нашым памяшканнем, дзе памяшчаўся звяз, быў падвал, у якім сядзелі арыштаваныя. Аднойчы Гутырчык ада-

Пішчыце ЗЕМЛЯКІ

МАЯ ДАЧКА НАБЫЛА НОВЫХ СЯБРОУ

Дарагія таварышы! Дзякую за віншаванні з Новым годам. Віншую і вас усіх з Новым 1962 годам! Жадаю шчасця і здароўя, працуйце на карысць міру.

Атрымаўшы ад вас такую прыгожую паштоўку, я была вельмі ўзрушана: савецкія супрацоўнікі так ласкава вітаюць нашых дзяцей, якія жывуць за мяжой.

Мая дачка Андрэ адпачывала ў піянерскім лагеры «Крыжоўка» і прывезла з сабой многа добрых успамінаў. Ёй вельмі спадабаўся горад Мінск і маляўнічая прырода Беларусі. Пасля прыезду Андрэ пачала перапісвацца з савецкімі піянерамі. Письмы, якія яна атрымлівае, прыносяць ёй многа радасці. Так умацоўваецца дружба паміж нашымі дзецьмі.

Яшчэ раз жадаю ўсім супрацоўнікам рэдакцыі вялікіх поспехаў і 3 сяброўскім прывітаннем

савецкая грамадзянка
ФУРНЬ-УЛАСЕНКА.

Бельгія.

Дарагая рэдакцыя! Горача віншую з Новым 1962 годам! Жадаю найлепшых поспехаў у жыцці.

Андрэ ФУРНЬ-УЛАСЕНКА.

Мінулым летам мы ды спыняліся на даўкоры і любаваліся вялікай машынай, як мелкай у гэтым месце.

З трубы, якая злучыла берагам, з сілай біў жаны: абверычнавай вадкасці. І прыстаў Ленарад, якім кіраваў. Пачаўся затары, ачышчаў дыблетаў. Прамляў яе рэчышч ўсёй Аўстра-ты ж арграт працавае вялікая цы рыбгаса «Волм» у сябе лены перасоўваўся па б'ўным склад-спыняўся ў патрэбна, нягледзячы упёршыся ў дно публіка кнігу нагамі-упорамі, пачаў ілеты на сем п'ясок, якія забруд доўгачаканы вечар. Узнімаецца заслона. І перад усхваляванай публікай прапльваюць беласнежныя трапяткія, сумна-заچارаваныя дзяўчаты-лебедзі з «Лебядзіна-

га возера». Б'ецца і трапеча ў перадсмяротных сутаргах горды «Паміраючы лебедзь». Здзіўляюць недасягальнай віртуознасцю і здаровым юнацкім запалам выканаўцы «Рускага танца». Запальвае багаццем фарбаў сцена з балету «Сем прыгажунь». Супакойвае вока і слых «Класічная сімфонія» С. Пракоф'ева...

Высокая культура тацца, адзіўляючая стройнасць ансамбля, улюбёнасць у сваё мастацтва пакарылі Мельбуры. Бясконнымі аваячымі дзякаваў ён сваім гасцям за гэта незабыўнае свята мастацтва.

Алена ДЗІВЕР,
Аўстралія.

Прыміце маю ўдзячнасць

Паважаныя супрацоўнікі газеты «Голас Радзімы»!

Віншую ўсіх з Новым годам і жадаю поспехаў у вашай справе. Няма слоў, каб выказаць усю ўдзячнасць за вашы клопаты аб нас, закінутых на далёкую чужыну. Ад чыстага сэрца дзякую за тое, што дапамагаеце нам адчуваць сябе маральна роўнымі другім людзям, а не заняўданымі і нікому не патрэбнымі.

З прывітаннем
Люба ПАЎЛАВА.

Аўстралія.

браў сваіх верных салдат, загадаў ім узняць рыдлёўкі, а потым пагузіць арыштаваных (іх было чалавек дваццаць) на машыну. Машына накіравалася ў лес пад Займае, а праз гадзіны дзве вярнулася толькі з салдатамі. Мне стала зразумела, якую агідную работу зрабіў Гутырчык.

Раніцай наступнага дня Гутырчык пачаў збірацца да ўдэ-каў ад Савецкай Арміі. Ён злавіў нейкую машыну і прывёў яе да будынку, дзе мы стаялі. Памятаю, як Гутырчык забраў у шафёра-беларуса ўсе яго дакументы, адзеў яго ў нямецкую форму і пачаў страшыць:

— Калі ўдзячэш, дык цябе ўсё роўна партызаны павесяць.

Да гэтага ён надрукаваў на машыныце нейкую паперку і ўклаў яе ў кашалёк шафёра. Шафёр быў зусім малады хлопец і звалі яго, памятаю, Мікалаем. Матка яго прасіла ў Гутырчыка, каб той дазволіў Міколу ўзяць з сабой хоць бялізну. Але Гутырчык адказаў:

— П'тлер усё мае.

І яшчэ ён сказаў, што хутка вернецца назад разам з нямецкімі танкамі. Перад самым ад'ездам Гутырчык спаліў усе свае паперы, каб не было іх і следу. Калі мы прыехалі ў Баранавічы, ротны камандзір — немец, паляпаўшы Гутырчыка па плячы, як роднага брата, нешта гэгратнуў. Гутырчык выпцягнуўся, як гусак, і сказаў: «Яволь». Пасля гэтага ён загадаў нам разыходзіцца.

Хачу яшчэ напамініць Гутырчыку, як ён гвалціў дзяўчат у Баранавічах. Праходзячы па Паштовай вуліцы, у адным доме я бачыў Гутырчыка, чырвонага, як бурак, у расцягнутым мундзіры, а пры ім маладую дзяўчыну, якая плакала і прасілася: пусці... а потым, як гутырчыкавы хаўруснікі выцягвалі за рукі і ногі маладых дзяўчат з кватэры і кідалі іх у агародчык амаль беспрытомных. Бачыце, якая была мараль камандзіра звязу Сяргея Гутырчыка і іншых галаварэзаў, насільнікаў і любодойцаў. Дзе ў Гутырчыка ёсць сумленне быць на чале нейкай групы беларусаў? А ён жа гаворыць: «Я сумленны, маральны, хаджу богу маліцца і грошы даю на нацыянальную справу, заробленыя сваімі рукамі». А якія гэта рукі? Яны ў людской крыві.

Многа чаго можна пісаць пра гэтага ката. На заканчэнне хачу запытацца ў Гутырчыка: дзе падзеліся Жыбуль, Навіцкі, Русецкі, Ярмаловіч? Ён жа некалі кляўся ваяваць і гінуць разам з імі. А сам расстраляў іх пад Гдыняй.

Амаль усіх сваіх хаўруснікаў загубіў Гутырчык, каб слядоў не засталася, а сам раз'язджае па Злучаных Штатах Амерыкі. Пачытайце, паважаныя землякі, якога маеце «правадніка».

А. Р.
ЗША

След вядзе ЗА МЯЖУ...

ХАТЫ вышла жанчына, ражком хусткі пачала выціраць вочы.

— Сядайце, Ганна Андрэеўна, людзі расступіліся, далі ёй месца на лавачцы.

— Не магу, калі пра вайну, — сказала Ганна, сядоўчы.

— Эх, вайна, вайна, нарабіла яна нам гора.

— Гітлераўцы былі ў Радашковічах, партызаны — за ракой. — пачаў расказаць брыгадзір. Сыцэвічы былі як бы нічыйй зямлей. Гітлераўцы суды нос баяліся паказаць, бо васьць, бачыце, лес з усіх бакоў надступае да вёскі, а калі ўрываўся ў вёску, дык з танкамі, гарматамі і тады забівалі ўсіх, хто трапляўся ім. Не глядзелі, ці стары, ці малы, ці вінаваты, ці невінаваты. Людзі, як толькі чулі, што набліжаюцца гітлераўцы, беглі ў лес да партызан.

Аднойчы гітлераўцы наляцелі зняцку на Сыцэвічы, сагналі ўсіх, хто не паспеў уцячы, у хату. Хату абкладлі саломай і запалілі. У гэтай хаце была і Ганна Андрэеўна. Яна цудоўна ўчалела. Вось чаму Ганне Андрэеўне зараз цяжка глядзець кінакарціну, дзе паказваюць вайну.

Было гэта раніцай, у пятніцу перад граніцай, шэсьць тыднёў пасля каляд. — пачала ўспамінаць Ганна Андрэеўна. — прышла маці з Загорцаў, прынесла малако. Там у Загорцах, сястра жыла. У яе хлёў мы паставілі карову, бо ў Загорцах стаялі партызаны і людзі маглі жыць спакойней пад іх аховай. У Сыцэвічах гітлераўцы маглі забраць карову, а яна ж была адзінай нашай кармілкай.

Было яшчэ цёмна. Муж паехаў у млын. Сядзім мы. Чуем, машыны равуць. Кінуліся ў вокны, бачым: гітлераўцы з усіх канцоў абкружылі вёску. Няма куды ўцякаць. Што рабіць? Ведаем, ад гэтых раннях гасцей добра не чакай. Паспелі толькі хлопчыка схваць у яму, урываюцца салдаты.

— Вэг, вэг... За каршэнь выкідваюць з хаты, б'юць зброяй па чым папала.

— Божа, злігуйцеся! За што?

Але ніхто не слухае ні энку, ні плачу, ні просьбаў. Сагналі нас: бацьку, маці, сястру Вольгу, мяне, маю дачушку Веру — у хату суседкі Забаронак Ганны Адамаўны. Тут ужо былі Забаронак Сідар, свёкар Тамаш Рудзь, яго жонка Кацярына, сястра майго мужа Настася, Рудзь Ганна і дзве яе дачкі — Галя дваццаці год і Вера семнаццаці год, дзядзька Язэп Забаронак, пляменнік Васіль Харэнга, Міхаіл Рудзь, Наталіна Смалонская, дзве дачкі яе Люда і Галья і хлопчык Вася... Напыхалі нас у хату чалавек каля сарака — і малых, і старых, і маладых. Навокал усё ўжо гарыць, чуваць крыкі, энкі.

— Пусціце нас! — пачала маліць Валя Забаронак.

У адказ гітлеравец ударыў дзядзьчыну ў грудзі прыкладам. Другі салдат кінуў у хату гранату. Граната разарвалася, параніла Валю, Зосю Забаронак, упаў Аляксандр Забаронак.

— Братка Міхалка, у мяне ножак ужо няма, — застагнаў ён.

— Людзі, дабіце мяне, дабіце! — маліў паранены свёкар.

Іншыя гітлераўцы прынеслі саломы на парог. У гэты момант да хаты прыгналі Смалонскую Гаю з мужам. Маладыя яны былі, толькі паканіліся. Абодвух тут жа забілі ля хаты і кінулі на салому, а салому запалілі.

Дым пачаў выядаць вочы, ужо загарэліся абой, агонь перакінуўся на вяртанку людзей, а да хаты яшчэ падводзілі няпчасных. Прыгналі Ляснічую з дзеткамі. Яе з двума малымі забілі, а большыя хлопчыкі неак вырваўся і кінуўся бегчы. Па ім стралялі, а ён — цераз поле і ўдэў у Красоўшчыну да цёткі.

У хаце станаўлася ўсё цяжэй дыхаць. На маіх руках пачала душыцца ад дыму дачушка.

Я прыгарнула Веру да сябе і стала прабівацца да акна. На мне гарэў кажух. Дзіця слабела і, нарэшце, змоўкла. Я не чула, як Вера скацілася з маіх рук.

У хаце ўжо немагчыма было трываць. Людзі кідаліся хто ў акно, хто ў дзверы, каб загінуць ад кулі гітлераўцаў і гэтым самым хутчэй пакончыць з мукамі.

Кінулася і я. Не памятаю, як апынулася за акном. Бачу, побач студня. У галаве мільгнула думка: трэба гасіць адзенне. Я ў студню. Гітлеравец заўважыў, пачаў страляць. Параненая я ўпала ў студню. Гітлеравец, відаць, рашыў, што я забітая, і пачаў страляць у іншых...

Ганна Рудзь змоўкла. Вечар быў ціхі, з вокнаў хат лілося яркае электрычнае святло на зеляніну дрэў. Не хацелася верыць, што ўсё, што расказвае простая вясковая жанчына, было васьць тут, пад гэтым чыстым небам, на якім зіхацяць зоркі.

роказкранны кінатэатр, некількіх дамоў, дзіцячыя салясі.

Колькі клопатаў праяўляецца нашай краіне аб дзеях, моладзь у Ашмянах, напрыклад, іх — некалькі сярэдніх школ, нікум сельскай гаспадаркі, вулішча механізацыі сельскай гаспадаркі, стадыён, спартыўная і значная школы, станцыя юных туралістаў, дзіцячы дом, дзіцячы інструктарам ужо гадоў. Аб ім хачу расказаць больш падрабязна.

Крыўся дзіцячы дом адразу вайны. Трэба было абкружыць патамі і цеплынёй дзіцяй, страцілі сваіх бацькоў.

Мэ, дзе размясціліся

ЕЛЬМІ пацярпелі Сыцэвічы, — сказаў Пётр Сідаравіч Куліна. — Больш за сто чалавек малых і дарослых было спалена жывымі. І як крыўдна, што гэтым катарам памаргалі і свае.

— У вас былі здраднікі? — спытаў я.

— Была адна шалудзівая авечка.

— Хто?

— Мікола Абрамчык.

— А дзядзька яго? — дадаў нехта.

— Ну, той з 1924 года за мяжкой. Мы яго і не лічым сваім. У вайну ўсе ў нас былі хто ў партызанах, хто ў арміі. А гэты вырадак пайшоў служыць у паліцыю. Ён наводзіў на вёску карнікаў. Міколу Абрамчыка бачылі і ў той дзень, калі жывымі палілі нашых людзей у хатах. І ён стаяў і страляў у сыцэвіцкіх людзей, абкладваў хату саломай. Гэта ён перадаў гітлераўцам, што ў школе жывуць партызаны. Немцы паслалі самалёт, школу разабамбілі. А там жылі не партызаны, а нашы пагарэлыя. Партызаны папярэдзілі Міколу: суніміся, бо дрэнна будзе! Праз сястру Ніну перадалі яму запіску. Я сам перадаў Ніне гэтую запіску. Тады Мікола Абрамчык забраў матку, сяцёр, дзед і бабку і пераехаў у Радашковічы, дзе стаяў моцны нямецкі гарнізон. Там яго таксама ведаюць, як зайойцу і бандыта.

— А дзядзька яго Мікола Сямёнавіч Абрамчык лепшы? — пытаў Аляксандр Паўлавіч Забаронак. — Праз яго колькі людзей загінула?

— Гэта праўда, — пацвердзілі людзі, а Забаронак працягваў:

— Пра Рыгора Сямёнавіча Абрамчыка нічога не скажаш дрэннага — чалавек як чалавек, ды і не было яго тут у час акупацыі. Ён на Урал яшчэ перад вайной быў высланы і там прабыў усю вайну. А васьць брат яго Мікола Сямёнавіч Абрамчык і сыноч Мікола Рыгоравіч Абрамчык — гэта два боты — пара.

— Што пара, то пара. Але што пра таго маладога Міколу казаць, калі ён родную маці да сцяны ставіў, а сястры пакладзе на галаву гранату і кажа: «Толькі варухіся, дык узарвешся!»

— Ставіў да сцяны і гранату клаў, але цётка Марыля жыве і сёння, а тых, каго паспраўднаму ставіў, дык няма ўжо на свеце, — дадаў нехта ціха.

— А што ты з такім бандзюком зробіш, — зноў уступілася за Абрамчыкаў жанчына. — Марыля нават папа звала, каб сынка ўцхамірыць. Поў на парог, а ён яму: «Вон з хаты, валасаты!»

— Пачакайце, я вам скажу, — пачаў зноў Аляксандр Паўлавіч Забаронак. — Я вучыўся разам з Міколам Сямёнавічам Абрамчыкам у школе. Да чатырох класаў давучыўся, а там ужо не мог — грошай не было. Абрамчыкі былі багачэйшымі. Мікола пайшоў вучыцца да лей.

АДГУКНІСЯ, БРАТ!

У Канаду Васілю Ільчы Цімафееву.

Дарагі брат Вася! Вось ужо два гады не атрымліваем ад цябе пісьмаў. На тваё апошняе пісьмо мы адказалі, але ты нам больш не пішаў. Я рашыла звярнуцца да цябе праз газету «Голас Радзімы», расказаць аб сабе. З таго часу, як ты быў у мяне, жыву ў Лескавічах, жыву добра, маю 0,5 гектара агароду, карову, свіней, тры авечкі, добры сад. Сын Шурык таксама працуе ў калгасе. Нядрэнна атрымліваем на прададні. Сястра Надзя ў Ленінградзе, Вера — у Полацку. Яны таксама жывуць добра. Лескавічы вельмі змяніліся. У вёсцы вялікі клуб, дзе штодзённа глядзім кіно. Есць васьмігадовая школа. Калі ёсць у цябе магчымасць, прыязджай да нас, хаця б пагасціць. Сваімі вачыма паглядзіш, як мы жывём.

Твая сястра **Каця Чапурнова**.

Віцебская вобласць, Сіроцінскі раён, вёска Лескавічы.

Вёска свеціцца агнямі

Есць у Нясвіжскім раёне невялікі раз'езд Хвоева. Кур'ерскія паязды, не збўляючы ходу, пралятаюць праз яго. Тутэйшыя жыхары, праводзячы іх вачыма, гавораць:

— От, маланка! І прыгадваюць далёкі, грозны час — 1917 год. Адсюль, з гэтага раз'езда, восенню адыходзіў браньпоезд. Справы рэвалюцыйны патрабавалі неадкладнай дапамогі мінскім большавікам у барацьбе з контррэвалюцыяй. І браньпоезд рушыў на Мінск. Яркі праэктар, якім асвятляў ён свой шлях, знаменаваў новую зару, святло свабоды. А паабал чыгункі ў начной цемры дзе-нідзе мільгалі агеньчыкі вёсак, хутароў. Нават сонца не магло зазірнуць у кожную такую хаціну: падслепаватыя вокны, пакошаная страхам, часта замест шыб — дзяружка...

Не пазнаць цяпер тых мясцін усцяж чыгункі, па якой калісьці прайшоў браньпоезд большавікоў. Новае жыццё прыйшло сюды разам з Савецкай уладай. Пасажыры кур'ерскіх, прыградных паяздоў, шматлікіх аўтобусаў бачаць прыгожыя дамы, тэлевізійныя і радыёантэны, шматлікую тэхніку на палетках. Улетку цудоўным ураджам шугаюць неабсяжныя далі. Багаты плён збіраюць тутэйшыя сяляне з арцельных палёў.

Яшчэ прывабнейшы малюнак паўстае ва ўяўленні, калі чытаеш Праграму Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Кожны радок гэтага гістарычнага дакумента прасякнуты клопатамі аб савецкім чалавеку. Партыя кліча наш народ да новых вышынь. А якія яны прываблівыя, чароўныя, гэтыя вышыні! Мы ўжо бачым, як над нашай Радзімай займаецца золак заўтрашняга дня.

У Праграме партыі малюецца аблічча новай вёскі, вёскі камуністычнага грамадства. Чытаеш гэтыя радкі і адчуваеш за плячымі крылы для палёту. «Паступова калгасныя вёскі і сёлы ператворана ва ўзбуджаныя населеныя пункты гарадскога тыпу з добраўпарадкаванымі жылымі дамамі, камунальным абслугоўваннем, бытавымі прадпрыемствамі, культурнымі і медыцынскімі ўстановамі», — гаворыцца ў Праграме.

А колькі ўжо вырасла ў нашай рэспубліцы за апошнія гады такіх вёсак і рабочых пасёлкаў! Там,

дзе гула вайна, узняліся новыя дамы ў зеляніне садоў, пабудаваны школы, бальніцы, дзіцячыя ўстановы. Пабываюць у вядомых калгасах «17 верасня» і імя Калініна Нясвіжскага раёна. Вы здзівіцеся, як змянілася аблічча вёскі. Не пахіляў хутаранскія хаціны, а добры гарадскога тыпу дамы радуець вока. Вуліцы роўныя, шырокія, у прысадах.

Новы пасёлак вырас у калгасе «17 верасня» побач з вёскай Высокая Ліпа. У цэнтры яго — двухпавярховы клуб. Калгасныя майстры пастараліся, каб ён быў прыязджаюць сталічныя артысты. Тут працуе стацыянарная кінастанова, ёсць тэлевізар. У агразаатэхнічным кабінете часта збіраюцца паляводы і жывёлаводы вучыцца майстэрству вырошчвання высокіх ураджаяў, дасягнення добрых надоў, прыбаўкі вагі жывёлы.

Па новай калгаснай вуліцы прайшоў вадаправод.

Але гэта толькі пачатак вялікіх спраў па пераўтварэнню вёскі. Хлебаробы жывуць планами на будучае.

Старшыня калгаса, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, член Беларускай секцыі Камітэта за вяртанне на Радзіму і развіццё культурных сувязей з суайчыннікамі Ул. Галушка дзеліцца сваімі думкамі, як будзе выглядаць калгас «17 верасня» праз некалькі гадоў. У сасновым ляску, што побач з клубам, мяркуецца пабудова міжкалгасны дом адпачынку, дом для састарэлых, камбінат бытавога абслугоўвання, школу. Прыгожае тут месца! Недалёка вялікі калгасны сад.

Нямала дамоў пабудоваў калгас для хлебаробаў. Так атрымліваецца больш тання і зручна. Будуюць дамы з цэглы — трывалыя і прыгожыя.

А колькі сонца, святла ў новых дамах пасёлка калгаса імя Калініна! Роўныя вуліцы, прыгожыя дамы. А неўзабаве яшчэ адна навіна прыйдзе сюды: на кухнях успыхне блакітны агеньчык дашаўскага газу.

Вясковымі гарадкамі называюць калгаснікі такія пасёлкі. І гэта не перавелічэнне. Выгляд будынкаў, планіроўка, электрыфікацыя, магазіны, дзіцячыя сады, школы сведчаць аб гэтым.

Паўлюк ПРАНУЗА.

РАДЫЁ

ДЛЯ ЗАХОДНЯЯ ЕУРОПЫ

ДЛЯ ЗША І КАНАДЫ

Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па сярэднеэўрапейскаму часу: на сярэдняй хвалі 227 метраў (ці 1 322 кілагерцы) з 6 да 7 гадзін, з 16.00 да 17.00 і з 21.00 да 21.30;

Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па нью-йоркскому часу з 19.30 да 20.30 на хвалі: 31,04 метра (ці 9665 кілагерцаў), 31,23 метра (ці 9605 кілагерцаў), 41,15 метра (ці 7290 кілагерцаў).

на кароткай хвалі 30,83 метра (ці 9730 кілагерцаў) з 6 да 7 гадзін.

НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ
Па суботах — ад 20 гадзін да 20 гадзін 30 мінут па нью-йоркскому часу на кароткіх хвалі: 31,04 метра (ці 9665 кілагерцаў), 31,23 метра (ці 9605 кілагерцаў), 41,15 метра (ці 7290 кілагерцаў).

Па нядзелях: на хвалі 30,83 метра і 227 метраў з 6 да 9 гадзін і з 10 да 13 гадзін;

на сярэдняй хвалі 227 метраў з 16.00 да 17.00 і з 21.00 да 21.30.

НАШ АДРАС

НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ
Па нядзелях — ад 8 гадзін да 8 гадзін 30 мінут па сярэднеэўрапейскаму часу на хвалі 30,83 метра (ці 9730 кілагерцаў) і на сярэдняй хвалі 227 метраў.

Мінск, Ленінскі праспект, 77. Дом друку, пакой № 20. Дзяржаўнае радыё Мінск, паштовае скрынка № 14.

Вось лікі «помнікі» пакінулі пасля сябе гітлераўцы і іх нацыяналістычныя памагатыя ў Сыцэвічах.

(Працяг у наступным нумары).

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.